

سید جواد حسینی

امام زمان در کلمات ودعاهای امام سجاد

اشاره:

در بخش نخست این مقاله که در شماره ۷۰ مجله مبلغان چاپ شده است، سخنان حضرت سجاد (عجل الله فرجه) درباره امام زمان (عجل الله فرجه) مورد بررسی قرار گرفت. همچنین دو بخش از دعاهای آن حضرت بیان گردید. اینک ادامه بحث را پی می گیریم.

ج. دعا برای فرج و شکوه از

فتنه‌ها

در دعای روز عرفه شکوه از غیبت، کمی عدد، و شدت فتنه‌ها شده، در پایان ظهور و قیام حضرت مهدی (عجل الله فرجه) از خداوند خواسته شده

است:

«اللَّهُمَّ يَا رَبِّ نَشْكُو غَيْبَةَ نَبِيِّنَا وَقِلَّةَ نَاصِرِنَا، وَكَثْرَةَ عَدُوِّنَا وَشِدَّةَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا، وَفُجُوعَ الْفِتَنِ بِنَا وَتَظَاهِرَ الْخَلْقِ عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفَرِّجْ ذَلِكَ بِفَرَجٍ مِنْكَ تُعَجِّلُهُ، وَتَضْرِبْ وَحَقِّ تَطَهَّرُهُ؛ خدایا، پروردگارا! شکایت می‌کنم از نبود پیغمبرمان و کمی یارانمان، و فراوانی دشمنان و سختی زمانه و روزگار بر ما، و وقوع فتنه‌ها برای ما، و پشتیبانی مردم علیه ما. خدایا بر محمد و آل محمد درود بفرست و با گشایشی از جانب خودت و با یاری و حقی که آن را آشکار می‌سازی، این مشکلات را بگشا.»

د. دعا برای ظهور در ضمن دعا

علیه شامیان

حضرت سجاده علیه السلام دعایی در افشای جنایات اهل شام یعنی یزید و تبار او دارد. در ضمن آن، برای ظهور حضرت مهدی علیه السلام دعا کرده و می‌گوید: «اللَّهُمَّ وَاسْفِرْ لَنَا عَنْ نَهَارِ الْحَقِّ وَالْعَدْلِ، وَارِنَا سَرْمَدًا، وَأَهْطِلْ عَلَيْنَا بِرَكَّةٍ وَأَدِلُّهُ مِنِّي نَادَاهُ وَعَادَاةَ وَأَوْضِعْ يَدَيْهِ فِي غَسَقِي اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ وَبِهِمُ الْخَيْرَةُ الْمُدْلَهَمَةُ؛ خدایا کشف کن و پرده بردار از روز [روزگار] حق و عدل، و آن را تا ابد به ما نشان بده و برکتش را بر ما فرود آور و وی را از کسی که قصد او کرده و با او دشمنی دارد، راهنمایی [و حفاظت] کن و به وسیله او در شب تار و حیرت‌زای بسیار سیاه روشنایی ایجاد کن.»

«اللَّهُمَّ وَآخِي بِهِ الْأَرْضَ الْمَيْتَةَ، وَاجْمَعْ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُتَفَرِّقَةَ وَاقِمْ بِهِ الْخُدُودَ الْمُعْطَلَةَ، وَاسْرِبْ بِهِ الْأَحْكَامَ الْمُهْمَلَةَ، اللَّهُمَّ وَأَشْبِعْ بِهِ الْغُمَاصَ السَّغِيَةَ وَأَرْحَمْ بِهِ الْأَبْدَانَ السَّغِيَةَ»^۱؛

۱. اقبال الاعمال، ص ۶۹۵ و بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۲۵۵.

۲. الصحيفة السجادية الجامعة، همان، ص ۱۳۹

دانی که انتظار تو با ما چه می‌کند؟

توفان ببین به پهنه دریا چه می‌کند؟

آشفته‌ام چو موج به دریای زندگی

آشفستگی ببین به دل ما چه می‌کند

یکدم پیرس این همه غم، این همه بلا

در خاطر شکسته زغمها چه می‌کند

دور از بهار روی تویی برگ مانده‌ام

بی برگ و بار مانده به دنیا چه می‌کند

بنشین ز راه لطف دمی در کنار دل

آخر پیرس این دل تنها چه می‌کند

آنگاه صریحاً حضرت سجاده علیه السلام

ظهور حضرت مهدی را از خداوند

خواسته، عرضه می‌دارد:

«اللَّهُمَّ وَابْعَثْ بِنَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَآلِهِ لِلنَّضْرِ لِدَيْنِكَ، وَإِظْهَارِ حُجَّتِكَ وَ

الْقِيَامِ بِأَمْرِكَ، وَتَطْهِيرِ أَرْضِكَ مِنْ أَزْجَاسِهَا؛

خدایا قائم آل محمد علیه السلام را برای یاری

دینت و اظهار برهانت و برپائی

فرمانت و پاکیزه ساختن زمینت از

آلودگیهای آن، برانگیز [و ظهورش را

برسان].»

ظهورت را زحق خواهانم ای دوست

شب و روز از غمت گریانم ای دوست

ظهورت گر نصیب ما نگیرد

از این غم تا ابد نالانم ای دوست

خدایا به وسیله او (مهدی علیه السلام) زمین مرده را زنده کن، و هواها و خواسته‌های متفرقه را متحد گردان، و حدود معطل مانده را به وسیله او به پادار، و احکام رها شده را توسط او جاری ساز. خدایا شکمهای گرسنه را به وسیله او سیرگردان، و بدنهای خسته [و رنجور] را بوسیله او، مورد رحمت قرار بده.»

ج. حرز امام زین العابدین و دعا

برای ظهور

در این حرز امام زین العابدین علیه السلام، دعا در حق دوستان حضرت مهدی علیه السلام و نفرین درباره دشمنان آن حضرت، و تعجیل فرج او، و دیدار جمال دلربای او، مطرح شده است: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ... أَلْحِجَّةِ الْقَائِمِ الْمُهَدِيِّ الْمُنْتَظَرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُمْ، وَغَادِ مَنْ غَادَاهُمْ، وَأَنْصُرْ مَنْ نَصَرَهُمْ وَأَخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَالْعَنْ مَنْ ظَلَمَهُمْ، وَعَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْصُرْ شِبَعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِيكَ أَغْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَرْزُقْنِي رُؤْيَا قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ وَالرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ؛ خدایا درود فرست بر... حجت قیام

کننده، مهدی منتظر، که درود خدا بر همه آنها (آل محمد) باد. خدایا دوست بدار کسی را که آنها را دوست بدارد. و دشمن بدار کسی را که آل محمد را دشمن بدارد. و یاری کن کسی که آنها را یاری کند و خوار گردان کسی را که در پی خواری ایشان است و نفرین فرست بر کسانی که بر آنها ظلم نمودند، و تعجیل فرما فرج آل محمد را، و یاری فرما آل محمد را، و هلاک گردان دشمنان آل محمد را، و روزی من گردان دیدار [روی] قائم آل محمد را و مرا از پیروان و یاری کنندگان و خرسند شوندگان به کار او قرار ده.»

آن دوست که دیدنش بیاراید چشم بی دیدنش از گریه نیاساید چشم
مساز ز برای دیدنش باید چشم
گر دوست نبیند به چه کار آید چشم
د دعای روز جمعه حضرت برای

فرج

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ إِنَّكَ

و.ر.ک: مرتضی مجتهدی، الصحیفة المباركة المهدیة، قم، حادق، اول، ۱۴۱۹ هـ.ق، ص ۵۳۴-۵۳۵.

۱. رضی الدین سید بن طاووس، مهج الذعوات، تهران، دارالکتب الاسلامیة، ص ۳۰ و ۲۸۱؛ الصحیفة المهدیة، همان، ص ۵۳۶.

از میان جانشینان محمد که درود تو بر او و آل او باد، را یاری کنی و نصرت را بر آنها معطوف داری.»

و. روز عید فطر و دعا برای فرج

در بخشی از دعای روز عید فطر امام سجاده علیه السلام می خوانیم: «وَأَعِنِّي عَلَىٰ جِهَادِ عَدُوِّكَ فِي سَبِيلِكَ مَعَ وَلِيِّكَ كَمَا قُلْتَ جَلَّ قَوْلُكَ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...^۱ اللَّهُمَّ فَأَرِنِي ذَلِكَ السَّبِيلَ حَتَّىٰ أَقَاتِلَ فِيهِ بِنَفْسِي وَمَالِي طَلَبَ رِضَاكَ فَأَكُونُ مِنَ الْفَائِزِينَ^۲؛ خدایا مرا بر جهاد با دشمنت در راه خودت همراه با ولایت [امام زمان] یاری کن، چنان که خود فرمودی و بزرگ است سخن تو که «خداوند از مؤمنان، جانها و اموالشان را خریداری کرده که [در برابرش]

حَمِيدٌ مَجِيدٌ كَصَلَوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَتَحِيَّاتِكَ عَلَىٰ أَضْفِيائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، وَعَجَلُ الْفَرْجِ وَالرُّوحِ وَالنُّصْرَةَ وَالْتَّمَكِينَ وَالتَّائِيْبَةَ لَهُمْ؛ خدایا بر محمد و آل محمد درود فرست؛ براستی تو ستایش شده با عظمتی هستی، همچون درودهای تو و برکات و سلامهای تو بر برگزیدگان ابراهیم و آل ابراهیم، و نزدیک گردان فرج و رحمت و یاری، و زمینه سازی [و جای دهی] و تایید را برای آنان (آل محمد).»

ه. دعای هر روز ماه مبارک

رمضان

در این دعا که منابع متعددی آن را نقل نموده‌اند، در آغاز اوصاف حمیده خداوند مورد ندا قرار گرفته، آنگاه در حق دشمنان آل محمد، نفرین و درخواست عذاب شده است، و در بخش پایانی آن، حضرت سجاده علیه السلام عرضه می دارد: «أَسْأَلُكَ أَنْ تَنْصُرَ وَصِيَّ مُحَمَّدٍ وَخَلِيفَةَ مُحَمَّدٍ وَالْقَائِمَ بِالْقِسْطِ مِنْ أَوْصِيَاءِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، إِعْظِمْ عَلَيْهِمْ نَصْرَكَ^۳؛ [خدایا] از تو درخواست می کنم که وصی محمد و خلیفه محمد و قیام کننده به عدل و داد

۱. الصحیفة السجادية، همان، ص ۳۵۱؛ جمال الاسبوع، ص ۲۶۵؛ المصباح، همان، ص ۵۷۶.
 ۲. الصحیفة السجادية الجامعة، همان، ص ۲۴۰؛ بحار الانوار، همان، ج ۹۸، ص ۱۰۴؛ مصباح المتجهد، همان، ص ۶۱۴؛ اقبال الاعمال، همان، ص ۳۶۷؛ صحیفة المباركة المهدیة، همان، ص ۵۵۹، دعای ۲۷۶.
 ۳. توبه/۱۱۱.
 ۴. صحیفة السجادية الجامعة، همان، ص ۳۱۲؛ صحیفة مباركة مهدیة، همان، ۵۷-۵۷۱.

خدایا قائم آل محمد ﷺ را برای یاری دینت و اظهار برهانت و برپائی فرمانت و پاکیزه ساختن زمینت از آلودگیهای آن، برانگیز

نقل آنها خودداری می‌شود.
آنچه از مجموع دعاهای امام
سجاد علیه السلام درباره مهدویت - که در
سخت‌ترین دوران، و حکومت
پلیدترین افراد همچون یزید، مروان
بن حکم، عبدالملک بن مروان و...
خوانده شده است - استفاده می‌شود،
اموری است که در ذیل به آنها اشاره
می‌کنیم:

۱. زنده نگهداشتن یاد اهل بیت علیهم السلام
و در صدر همه، آخرین آنها یعنی
مهدی صاحب الزمان علیه السلام؛
۲. تبیین و تاکید بر این مسئله که
هیچ زمانی خالی از حجت و امامی
معصوم از اهل بیت علیهم السلام نیست؛

۳. تلقین این مسئله که معنی
امامت و پذیرفتن آن این است که مردم
همه صد درصد تابع و پیرو امام
خویش باشند، امر او را امر، و نهی او را

بهشت برای آنان باشد، [به این صورت
که] در راه خدا پیکار کنند...» خدایا پس
این راه جهادت را به من نشان بده تا با
جان و مال برای رضای تو در آن
بجنگم، پس [به شهادت رسیده] از
رستگاران باشم.»

دعاهای دیگری نیز از آن حضرت
نقل شده است مانند «الدَّعَاءُ لِظَهْرِ الْحَجَّةِ
فِي دُعَاءِ الْإِخْتِزَازِ»^۱ و دعا برای فرج در
ضمن دعای روز بیستم ماه رمضان^۲ و
همین طور دعاهایی که از طریق امام
زمان علیه السلام از زبان امام سجاد علیه السلام نقل
شده است؛ مانند دعای تعقیب نماز
امام سجاد علیه السلام، دعا در حال سجده زیر
ناودان طلاد در مسجد الحرام^۳ و... که
بخاطر پرهیز از طولانی شدن مقاله، از

۱. الصحیفة السجادية الجامعة، ص ۴۰۰؛
صحیفة مهدیة، همان، ص ۵۴۸.
۲. همان، ص ۵۶۴.
۳. همان، ص ۵۴۰ و صحیفة مهدیة، ص ۳۵۰.
۴. صحیفة مبارکه مهدیة، همان، ص ۳۵۲؛
کمال الدین، شیخ صدوق، تهران، دارالکتب
الاسلامیة، ص ۴۷۰.

خدایا مرا بر جهاد با دشمننت در راه خودت همراه با ولایت [امام زمان] یاری کن

انحراف و فتنه‌ها در قالب دعا که خود
یک نوع اعلام انزجار از وضعیّت
موجود است و شکایت از نبود پیغمبر
و غیبت امام زمان علیه السلام و انتظار و
درخواست وضعیّت مطلوب و بهتر، و
برپائی دولت کریمه مهدی صاحب
الزمان علیه السلام؛

۹. ارائه تصویری روشن و امید
بخش از دوران ظهور مهدی علیه السلام و این
که عدل فراگیر شده و ستمگران
بساطشان جمع می‌شود، کتاب و سنّت
و شریعت زنده شده، فقر و فلاکت و
بیچارگی بساط خویش را جمع خواهد
کرد، و ایتم و مساکین از این وضعیّت
دردآور نجات می‌یابند.

نهی بدانند، و در عمل کاملاً به آن مقید
باشند؛

۴. حساس نمودن مردم نسبت به
حیات و سلامتی امام زمان؛ لذا تلقین
می‌شود که مرتب از خداوند حفظ و
حراست او خواسته شود؛

۵. زنده نگهداشتن روحیه جهاد و
شهادت‌طلبی، مخصوصاً در رکاب آن
حضرت، که بعد از یاری او شهادت در
راه خدا به عنوان رستگاری ابدی و
برترین کمال نصیب انسان گردد؛

۶. امیدواری و نوید و نشاط دهی
نسبت به آینده روشن و اینکه «کلبه
احزان شود روزی گلستان غم مخور»
و یا «درد و غم طی می‌شود آخر بهاری
می‌رسد»؛

۷. زنده نگهداشتن روحیه انتظار
در جامعه اسلامی که هر چند جانسوز
و دل‌گداز است، اما سخت سازنده و
اصلاح‌گراست؛

۸. شکایت از تنهاییها و ستمها و